

מתודדין בפיק עיונים בפרשת השבוע גלידך תתקב"ר

לך. בהמשך הפרשה נאמר "ויוצא אותו החוצה", מפרשים חז"ל שהקב"ה אמר לאברהם אבינו צא מאצטגנינות שלך. ללמדינו, שהקב"ה מלמדינו שאסור לבו אדם לעמוד במקום אחד. להתקבע. בתחילת הפרשה הקב"ה אומר לאברהם מאיפה הוא צריך ללכת. מה הוא צריך להשאיר מאחוריו. את ארצו, מולדתו ובית אביו. אם הולכים לייסד את עם ישראל, חייבים שהכל יהיה מן היסוד. לכן, כאשר אנחנו אומרים מעשה אבות סימן לבנים, כאשר יהודי רוצה לקדש את עצמו ולהקדיש את חייו לעבודת הבורא יתברך שמו, הוא חייב להשיל ולהסיר מעליו כל מיני דברים שיש לו שהם מונעים עבודת השי"ת. אברהם אבינו מלמדינו, אם אתה רוצה להצליח בעבודת השי"ת, חייבים להתפלל. ותפילה צריכה "מקום קבוע". לכן לכל מקום שאברהם אבינו מגיע הוא מקום מזבח. שישמש לו למקום תפילה. כאן בא החידוש העצום, יש דברים שהקבוע מזיקה ויש הצריכים קביעות. לקבוע עיתים לתורה. לקבוע מקום לתפילה. אבל בכל מה שנוגע למידות טובות, מעשים טובים, אמונה ובטחון, אסור להשאיר קבועים. חייבים ללכת מחיל אל חיל. כאשר אברהם חזר ממצרים, הוא שם לב שלוט נמצא בקבוע. אברהם אין לו ילדים, אם כן הוא היורש. לכן, הוא מרשה לרועי הצאן לרעות בכל השדות תוך כדי גזל גמור. אברהם אינו ממתין לרגע ואומר ללוט, היגיע הזמן להפרד. לוט מקובע במחשבות שהוא יורש את אברהם. וזה אינו. כאשר ארבעת המלכים תוקפים את סדום, אברהם יכל להשאיר מקובע, סדום זאת ממלכת הרשע בעולם, מגיע להם שיתקפו אותם. שיקחו את ארצם וישמידו אותם. אבל, אברהם אבינו עושה חשבון, מה רצון השי"ת. יש כאן עוד מקור של רוע, אמרפל - נמרוד. כאן אברהם היגיע למסקנה שכדורלעומר וחביריו לא היתה להם סיבה לגבות מיסים מסדום. אם כן, במצב הנתון, הרעים יותר הם כדורלעומר וחביריו ואברהם עומד לעשות צדק בעולם. הוא לא רק משמיד את הצבא של ארבעת המלכים, הוא מציל את מלך סדום. אבל, ברוב בטחונו בהשי"ת הוא מסרב לקחת ולו חוט אחד. והייתם נקיים. כדי לפרסם שהקב"ה הוא זה שזן ומפרנס, אסור לאברהם לקחת אפילו פירור ממלך סדום. מלכי צדק, למרות שאברהם הרג חלק מצאצאיו, מבין שאברהם עשה בדיוק מה שנכון לעשות. הוא מברך את אברהם. אברהם קובע דינים בחלוקת שלל. אברהם קובע גם לא להיות שלום ובטוחים על שום מעשה. הוא שומע מהקב"ה אל תירא אברם. זאת אומרת, במלחמה נהרגים אנשים. זה לא על חשבוננו של אברהם. אברהם עשה את מה שהוא היה מחוייב. הוא לימד את העולם לקום לעשות צדק כאשר יש יכולת. ולאברהם הבוטח בה' היה את היכולת. זה לא מנע ממנו לחשוש שהנצחון במלחמה היה שכרו על הכל. חז"ל מלמדים אותנו שסימנים של בני האבות הם ביישנים, רחמנים וגומלי חסדים. לא גאווותנים שחושבים שכל מה שהם עושים זה הדבר הכי נכון. אלו שלא בטוחים אם יש להשי"ת מספיק גן עדן לשלם להם שכרם.

חסדו של אברהם הוא ללמד לעולם חסד וצדק. והוא יסד את היציאה מכל קיבוץ. הוא מקבל כל מה שהקב"ה עושה באמונה. הוא כל כך מאמין, שחז"ל מלמדים אותנו, כאשר אברהם שואל את הקב"ה במה אדע כי אירשינה, הם מסבירים שאברהם מתעניין באיזה זכות עם ישראל יחיו אחרי חורבן בית המקדש ולא יהיו קרבנות. השיב לו הבורא יתב"ש, ונשלמה פרים שפתינו, כל זמן שעוסקים בקרבנות מעלה אני עליהם כאילו הקריבו. (אכן, קצת תמוה מדוע ישנם אנשים המזלזלים באמירת פרשיות הקרבנות). אברהם ממשיך עד סוף הפרשה להתקדם בעבודת השי"ת עד שמכניס את עצמו בבריתו של אברהם אבינו. זה מלמד אותנו להתקדם בעבודת השי"ת. לא לפחד לצאת מהקיבוץ. אבל, מתי שצריכים לקבוע מקום וזמן להשאר בקביעות. נהפוך להיות קווי ה' יחליפו כוח, יעלו אבר כנשרים. בלי להתעייף. כאשר נגיל בהשי"ת ובקדוש ישראל נתהלל, הקב"ה יממש את הסוף של ברית בין הבתרים ויוליכנו קוממיות לארצינו, השתא בעגלא דידן.

והיה ברכה. אתה תהיה הזכרה, אשר יתזכרו בך לאמר "ישימך אלהים כאברהם". והוסיף עוד כי כל משפחות האדמה יתזכרו בו, לא אנשי ארצו בלבד. או ונזכרו בך, שיהיו מזכרים בעבורו: והנה זאת הפרשה לא בארה כל הענין, כי מה טעם שיאמר לו הקב"ה עזוב ארצך ואיטיבה עמך טובה שלא היתה כמוהו בעולם, מצלי שיקדים שהיה אברהם עובד אלהים או לדיק תמים, או שיאמר טעם לעזיבת הארץ, שיהיה בהליכתו אל ארץ אחרת קרבת אלהים. ומנהג הכתוב לאמר התהלך לפני ותשמע בקולי ואיטיבה עמך כאשר דוד וצלמה, וכענין התורה כולה אם בחוקותי תלכו, אם שמע תשמע בקול ה' אלהיך. וזינחק אמר בעבור אברהם עבדי. אבל להבטיחו בעבור יליאת הארץ אין בו טעם: אבל הטעם, מפני שעשו אנשי אור כשדים עמו רעות רבות על אמונתו בהקב"ה, והוא צרח מהם ללכת ארצה כנען ונתעכב צחרן, אמר לו לעזוב גם אלו ולעשות כאשר חשב מתחלה, שיהיה עבודתו לו וקריאת בני האדם לשם ה' בארץ הנבחרת, וסם יגדל שמו ויתזכרו בו הגוים ההם, לא כאשר עשו עמו בצור כשדים שהיו מזיזין ומקללים אותו, ושמו אותו צור או כנען האש. ואמר לו שיזכר מזכריו ואם יחיד מקללו יואר, וזה טעם הפרשה. אבל התורה לא תלכה להאריך דעות עובדי עבודה זרה ולפרש הענין שהיה בינו וזין הכשדים באמונה, כאשר קלרה בענין דור אנוש וסברתם בעבודה זרה שחשבו: הרמב"ן מבאר לנו מה תכלית ענין ברכותיו של הקב"ה לאברהם אבינו. אברהם אבינו בפעולותיו והנהגותיו יהיה הברכה. ממילא, כאשר הוא עצמו הברכה, מביא אתו ברכה בכל אשר יפנו. הסימן לבנים, אם הם יהיו עמלי תורה בעלי דרך ארץ ומידות טובות, הרי הם עצמם הברכה. ממילא, יחולו עליהם כל מה שנאמר בפרשה. ומהו היותו ברכה. היותו ברכה שהוא יוכל על ידי מעשיו ופעולתו לקרב עוד ועוד אנשים לעבודת הבורא יתברך שמו. לכן הקב"ה מבטיחו כל הברכות עבור הנהגתו הישרה והתמימה. היינו ללכת להפיץ את האמונה לא בשדה קרב מלחמת אנשי מרמה, אלא בקרב אנשים אשר יראו ויתבוננו ויבינו שיש בורא קדמון נורא ונשגב אשר יצר וברא הכל.

והיה ברכה, זרחה ה' היא שישמח ה' במעשיו כמו שאמרו רז"ל ישמעאל בני זרחה אמרתי לו יהי לכו מלפניך שיגלו רחמיך על בניך, אמר אם כן היה לי זרחה זמה שתזנון ותקנה שלמות ותלמוד דעת את העם. בדרך כלל המובן כמו שהורגלו לומר מלמדי תשב"ר, להתרגל לברך האנשים, בכל עת ובכל שעה. זה מבוסס על מה שרש"י מבאר שהקב"ה מסר לאברהם אבינו את הכוחות לברך. הספורנו כאן מאיר לנו על כוונת רש"י. הי"ה ברכה, המכוון שיהיו כל מעשינו לשם שמים. מעשים אשר כל מי שיראה אותם, יתבונן בהם, יברכו עליהם. זה המכוון מה שהנביא אומר "זרע ברך ה'", הוא אכן מי שמתבונן במעשיו ועושה מעשים מתוקנים שאכן שם

שמים יהי'ה מתאהב על ידו. רק ע"י היות אברהם אבינו סמל ודוגמא לכך, זכה לעשות נפשות להשי"ת. ממילא כאשר רבו רועי לוט ממשיך הספורנו "והכנעני והפריזי אז יושב צאֵרָץ, ולכן היה הריב בין שני אחים גרים מבחיט את ריחם בעיני התושבים כי להיות מריבה בין האחים הגרים יחשבו אותם התושבים לאנשי ריב וישאו ק"ו בעלמס" שברגעים אלו אין נחת רוח למי ששמו שלום. ממילא ההפרדות מלוט. כמה, אוי כמה אנו צריכים להפנים זאת ולהתרחק מכל מחלוקת.

קום התהלך בארץ. על דרך הפשט לכה הקב"ה שיהיה אברהם מחזיק צאֵרָץ הקדושה אשה יתן לו ולזרעו מעתה, ואמר שיתהלך בה לארכה ולרחבה, כאדם הנותן לחצרו ומראה לו מצרכיו ואומר לו שיחזיק בה. ועל דרך השכל: מלת התהלכות נזכרת אלל החכמה, כענין שכתוב: בהתהלך תנחה אותם, וכתיב: אך כללם תהלך איש, היא לורת הנפש השכלית, ולא נזכרה כי אם ביחידי הדליקים, מחפשי החכמה כנח וחנוך ואברהם כיוצא בהם. ולפי שאברהם העתיק שכלו בחפוש החכמות ממדרגה למדרגה, ומסיע נפש השכלית הלך ונסוע' בהשגת הענין הכולל הנגבה' א"ל הש"י: קום התהלך צאֵרָץ, כלומר נענע לורת שכלך בדרישת הנמלאים שצאֵרָץ, כי לא מלינו שהלך אברהם את הארץ לארכה ולרחבה כמו שאמר לו הש"י, אצל מלינו זו שיצב ולא הלך, הוא שכתוב: ויאהל אברהם ויצא וישב, ועל כל פנים ההלך הזה הו תנועת הנפש השכלית והשקט הגוף, וזהו ויאהל', מלשון: יושב אהלים, כי דרישת החכמות כריך תנועת הנפש השכלית והשקט הגוף, בהפך מלרכי הגוף שהם לריכים נענוע הגוף והשקט הנפש. ואמר: כי לך אתננה, אתן לך דעה וחכמה לדעת מהות הנמלאים, כענין שכתוב: וה' נתן חכמה לשלמה: רבינו בחיי מסביר בטוב טעם ודעת בהמשך להרמב"ן. מלקום ולהתהלך בארץ וראיית הארץ בלבד, אינם מקבלים ברכה. כדי להתברך יש להתהלך בארץ ולהפיץ את בשורת האמונה תוך כדי ההליכה. להיות דבקים בהקב"ה. לקיים מצוותיו. כמו כן, להקים אהלי תורה, מקומות מפגש לכל המתקרבים אשר יוכלו לחזות בנועם ה'. זה המפתח לקניין ארץ ישראל. הפצת האמונה, הקמת בתי מדרש שוקקים לימוד תורה ועבודת השי"ת.

וברוך אל עליון, פועל זה שפעל להגביר אברהם על איוביו הוא ברכה לו ית' כי זו ישמח במעשיו באבוד רשעים ובעלוז לדיקים כענין שצוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו. הנה הספורנו מביא לנו את מסקנת הדברים. מלכי צדק – שם, בנו של נח, מוסר מסר לאברהם. אכן מלאת את הצפייה של והי'ה ברכה. ממנו ילמדו לדורות עולם, מתי יש לקום ולהלחם ולא להמשיך יותר בדרכי שלום. כאשר יש סיכוי של באבוד רשעים, אנשים אשר אין בהם תקווה לשוב אליו יתברך, עומדים הם במריים. לכן, אפילו שכדלעומר הי'ה זה שבא לתבוע חובו, אמרפל מוזכר ראשון, אמרפל – נמרוד. זה שופך אור על כל עניין המלחמה. היינו, מתוך מלחמה זו היגיעו אלפי אנשים לאמונה באור כשדים, שהרי מלך סדום יצא מבארות החימר. ודאי זה הי'ה ההזדמנות האחרונה של אמרפל לזרוע את הרס הכפירה שלו בעולם, לית דין ולית דין, שהרי אני עובר ומנצח מלחמה אחר מלחמה, מלחמות ללא סיבה. מלחמות עד שהגיעו למלכי סדום המורדים. זה המעלה של אברהם שיצא במסירות נפש להחזיר סדרי עולם למקומם. ממנו נלמד.